

Ustavni sud Crne Gore, u Prvom vijeću za meritorno odlučivanje o ustavnim žalbama u sastavu: sudija Dragana Đuranović, predsjednica Vijeća i sudije Snežana Armenko i Momirka Tešić, članice Vijeća, na osnovu odredaba člana 149 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 48 tačka 10 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore („Službeni list CG”, broj 11/15), na sjednici Vijeća, od 30. oktobra 2024. godine, donio je

ODLUKU

ODBIJA SE ustavna žalba.

O b r a z l o ž e n j e

I POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM CRNE GORE

1. P. V., iz N., koga zastupa A. Č., advokat iz N., podnio je dozvoljenu i blagovremenu ustavnu žalbu protiv presude Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 540/20, od 27. novembra 2020. godine, zbog povrede prava iz čl. 8, 19 i 32 Ustava Crne Gore.

2. U ustavnoj žalbi je, u suštini, navedeno: da je stav sudova da se u konkretnom slučaju radi o sticanju bez osnova neshvatljiv, jer ukoliko među strankama nije sporno da su zaključili usmeni ugovor o kupoprodaji poslovnog prostora, stranke su mogle tražiti samo realizaciju zaključenog ugovora o kupoprodaji; da je među strankama postojao prijateljski odnos koji se zasnivao na povjerenju, pa neizvršenje međusobnih obaveza nije dovođeno u pitanje u tom periodu; da je osnov za prelazak imovine tužioca u imovinu tuženog njihov ugovor o kupoprodaji, na osnovu kojeg je tužilac predmetne nepokretnosti koristio osam godina; da je stoga nejasan zaključak suda da se tuženi neosnovano obogatio, a tužilac je taj koji je koristio predmetne nepokretnosti za svoje potrebe osam godina; da u konkretnom slučaju nije bilo mjesta primjeni odrebe člana 217 Zakona o obligacionim odnosima, već je bilo mjesta primjeni odredbi tog zakona koje se odnose na ugovor o kupoprodaji i njegovo neizvršenje; da je podnosilac doveden u neravnopravan položaj u odnosu na stranke o čijim pravima se odlučuje u skladu sa Ustavom i zakonom, kao i u odnosu na tužioca, zbog čega je postupanjem redovnih sudova diskriminisan; da mu je ovakvim stavom sudova povrijeđeno pravo na pravično suđenje i pravo na jednaku zaštitu svojih prava i sloboda. U konačnom je predloženo da se usvoji ustavna žalba, ukine osporena presuda i predmet vrati Vrhovnom sudu Crne Gore na ponovno odlučivanje.

3. U postupku pokrenutim ustavnim žalbom, na osnovu odredaba člana 149 stav 1 tačka 3 Ustava i čl. 68 i 75 Zakona o Ustavnom sudu, Ustavni sud, u granicama zahtjeva istaknutog u ustavnoj žalbi, utvrđuje da li je u postupku odlučivanja o pravima i obavezama podnositeljki ustavne žalbe povrijeđeno ustavno pravo, pri čemu se, po pravilu, ne upušta u pitanje jesu li sudovi pravilno i potpuno utvrdili činjenično stanje i ocijenili dokaze. Za Ustavni sud relevantne su samo one činjenice od čijeg postojanja zavisi ocjena o povredi ustavnog prava.

II ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

4. Podnosilac ustavne žalbe je tuženi u parničnom postupku, koji je prethodio ustavnosudskom. Predmet spora je zahtjev tužioca da se obaveže tuženi da mu po osnovu vraćanja nosnovano stečenog ulaganja u izgradnju objekta upisanog na ime tuženog, na parceli broj 1852 u LN broj 3154 KO Nikšić, isplati iznos od 90.000,00 eura sa zakonskom zateznom kamatom od 17. maja 2009. godine, pa do konačne isplate.

5. Presudom Osnovnog suda u Nikšiću, P. br. 2423/15, od 25. marta 2019. godine, odlučeno je:

„DJELIMIČNO SE usvaja tužbeni zahtijev, pa se OBAVEZUJE tuženi da po osnovu vraćanja neosnovano stečenog ulaganja tužioca u izgradnju objekta, upisanog na ime tuženog, na parceli broj 1852 u LN. broj 3154 KO Nikšić, isplati tužiocu iznos od 58.359,95 €, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 16.12.2015. godine /kao dana podnošenja tužbe/, pa do konačne isplate.

DUŽAN JE tuženi isplatiti tužiocu troškove parničnog postupka u ukupnom iznosu od 3.919,29 €, a sve prednje u roku od 15 dana od pravosnažnosti presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

ODBIJA SE tužbeni zahtijev za još i iznos od 35.481,45 €, sa zakonskom zateznom kamatom na ukupni iznos /93.841,40 €, počev od 17.05.2009. godine /kao dana kada je tuženom izdata upotrebna dozvola za kompletan objekat/, pa do konačne isplate, kao neosnovan.“

6. Presudom Višeg suda u Podgorici, Gž. br. 3228/19, od 21. januara 2020. godine, odbijene su, kao neosnovane žalbe tužioca i tuženog i potvrđena prvostepena presuda.

7. Osporenom presudom Vrhovnog suda Crne Gore revizije tužioca i tuženog su odbijene, kao neosnovane.

8. U obrazloženju osporene presude je, u bitnom, navedeno da:

“(…) U postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude a na osnovu izvedenih dokaza, koji su pravilno cijenjeni u smislu odredbe čl.9 ZPP-a, utvrđeno je da je tuženi kod Uprave za nekretnine upisan kao vlasnik katastarske parcele broj 1852, po kulturi dvorište, površine P=603 m² i objekta broj 1-porodične stambene zgrade, površine P=190 m². Medju strankama nije bilo sporno da je 2008.godine objekat tuženog bio u grubim građevinskim radovima, pa se tuženi obratio tužiocu za pomoć da se objekat završi. S tim u vezi, postignut je usmeni dogovor o kupoprodaji nestambenog prostora u suterenu stambene zgrade ukupne površine 112 m², za kupopodajnu cijenu od 40.000,00 €, koju će tužilac isplatiti u novčanom iznosu od 10.000,00€ i isporučenom građevinskom materijalu iz firme „Neckom“. U toku postupka nije bilo sporno ni da postignuti dogovor o kupovini poslovnih prostora, nije realizovan i da je na ime kupoprodajne cijene koja je dogovorena na 40.000,00€ tužilac isplatio tuženom novčani iznos od 10.000,00€ i da je tuženom na ime dijela kupoprodajne cijene isporučen građevinski materijal u firmi „Neckom“ o čemu postoje fakture, koje su kao dokaz provedene za potrebe parničnog postupka P.br. 1735/11 a koje je sud cijenio i u ovoj parnici, jer je izvršio uvid u iste.

Provedenim vještačenjem po vještaku građevinske struke utvrđeno je da su na objektu preduzeti radovi unutrašnjeg mašinskog malterisanja, te da je ukupna vrijednost izvedenih radova 13.198,23 €; da je vrijednost izvedenih keramičarskih radova u cjelokupnom objektu 5.295,25 €; da je vrijednost izvedenih radova na demit fasadi cjelokupnog objekta 10.549,33 €; da je vrijednost izvedenih unutrašnjih građevinskih-zanatskih radova u stambenim jedinicama PD 1 i PD 2 u suterenu, koje su bile predmet dogovora tužioca i tuženog 25.560,85 €; da je vrijednost ugrađene PVC stolarije na suterenima PD 1 i P D 2 koje su bile predmet dogovora tužioca i tuženog 1.620,00 €, te da je vrijednost radova na ogradi postavljenoj ispred suterenskih stambenih jedinica PD 1 i PD 2 koje su bile predmet dogovora tužioca i tuženog 2.715,00 €. Prema vještaku finansijske

struke, koji se izjasnio za potrebe predmeta P.broj 1735/11 proizilazilo bi da iznos obaveza kupca zaduženje "Amy & art"-a DOO Nikšić prema dobavljaču "Neckom-u" iznosi 27.577,01€.

Takodje, iz dokaza provedenih tokom postupka, iskaza parničnih stranaka i svjedoka utvrđeno je da je tužilac izvodio zanatske radove u poslovnim prostorima PD1 i PD2, koje je prethodno po dogovoru sa tuženim trebao da kupi. Vještak gradjevinske struke I. M. u svom nalazu i mišljenju od 27.11.2017.godine, procijenio je vrijednost izvedenih radova na ovom dijelu objekta tuženog i našao da oni zbirno iznose 27.180,00€ i da obuhvataju vrijednost zanatskih radova 25.560,00€ i vrijednost ugradnje PVC stolarije 1.620,00€. Na navedene okolnosti, osim vještaka gradjevinske struke izjašnjavali su se i parnične stranke, pa tuženi u svom iskazu navodi da je tužilac izvodio radove u tom dijelu objekta svojim radom i sredstvima i da mu se on u te stvari nije miješao. Navedeno su potvrdili i svjedok A. M., V.M. i svjedoka M. P. koji je bio angažovan na ugradnji PVC bravarije u suterenskom dijelu od strane tužioca, i za šta mu je tužilac isplatio naknadu.

Stoga, pravilno nalaze nižestepeni sudovi da je tužilac tuženom isporučio gradjevinski materijal u vrijednosti od 21.179,95€ za koji iznos su nižestepeni sudovi pravilno usvojili tužbeni zahtjev i to, samo za one fakture koje su na ime tuženog „Minić Milana“, jer za preostale fakture do traženog iznosa od 24.902,00€ nije se na pouzdan način moglo utvrditi da se odnose baš na tuženog, budući da je na njima postojala konstatacija „Za Miška“ i „Moj račun“, što ukazuje da na pouzdan način nije moglo da se utvrdi da su isporučeni baš tuženom. Osim toga, u prilog navedenog su i iskazi tužioca i tuženog, svjedoka M.V., M.V., V. P.koji su u svojim iskazima naveli da se preuzeti gradjevinski materijal procjenjuje okvirno na oko 21.000,00€.

U ovoj pravnoj stvari radi se o institutu sticanja bez osnova iz čl.217 Zakona o obligacionim odnosima („Sl. list RCG“ br.47/08) kojom je propisano da kada je neki dio imovine jednog lica prešao na bilo koji način u imovinu drugog lica, a taj prelaz nema svoj osnov u nekom pravnom poslu ili u zakonu, sticalac je dužan da ga vrati, a kad to nije moguće, da naknadi vrijednost postignutih koristi.

Dakle, kako je dio imovine tužioca koja se ogleda u novčanom iznosu od 10.000,00€ i vrijednosti uloženog materijala prešla u imovinu tuženog, a taj prelaz nema osnov u pravnom poslu, jer do zaključenja ugovora o kupovini poslovnog prostora nije došlo, samim tim tuženi dužan da naknadi tužiocu vrijednost postignutih koristi- tačnije vrijednost od 58.359,95€, koji iznos je utvrđen iz iskaza parničnih stranaka i saslušanih svjedoka i vještačenjem po vještaku građevinske i finansijske struke. Zato je dio tužbenog zahtjeva u pogledu isplate navedenog novčanog iznosa i po nalaženju ovog suda osnovan.

S druge strane, pravilno nalaze nižestepeni sudovi da je tuženi tužiocu isplatio naknadu za izvedene radove koji se odnose na mašinsko malterisanje na čitavom objektu u iznosu od 13.198,23€, na keramičke radove na cjelokupnom objektu u iznosu od 5.295,25€, radovi na demit fasadi na objektu u iznosu od 10.549,33 €. Ovo je utvrđeno na osnovu iskaza tuženog u svojstvu parnične stranke, gdje je na decidan način naveo da je izvedene radove platio i opisao kada je i u kom iznosu tužiocu predao novac. Naime, što se tiče radova na ime mašinskog malterisanja na čitavom objektu tuženi je objasnio da je za navedene radove platio naknadu u iznosu od 11.727,00 € u dva bančina špila u apoenima od po 50,00 €, a u špilu je bilo 100 komada novčanica dok je ostatak isplatio u drugim novčanicama u prisustvu svjedoka Mališe Vučića i Ilije Nenezića, a što su navedeni svjedoci u svojim iskazima i potvrdili da su bili prisutni kada je isplaćena naknada u apoenima po 50,00€, dva paka po sto komada novčanica od po 50,00€.

Isto tako, tuženi je u svom iskazu naveo da je platio keramičke radove i to po cijeni 7,50€ po m2 i da su on i sin detaljno premjerali izvedene keramičke radove i da je ispred kuće tužiocu isplatio na stepeništu 5.000,00€, što su u svojim iskazima potvrdili M. V., M. V. i V. P.

Tužilac je izveo radove postavljanja demit fasade na cijelom objektu tuženog i za te radove mu je isplaćena naknada u kom pravcu su nižestepeni sudovi pravilno prihvatili iskaz tuženog koji je naveo da je dogovor bio da cijena po m2 bude 19,00€, odnosno 13,00€ i da mu je 7.755,00€ isplaćeno u piceriji „Bordo“ a nakon dva tri dana isplaćen mu je još iznos od 1.850,00€ ispred kuće. Navedeni iskaz su potvrdili saslušani svjedoci M. V. koja je navela da je demit fasad a isplaćena iz dva dijela u kafe baru „B.“ i iz dva dijela, radi isplate radnika 1.150,00€ i 1.850,00€ lično tužiocu i Vojislava Pavićevića.

Zbog svega navedenog, pravilno su nižestepeni sudovi našli da je za naprijed izvedene radove tuženi isplatio tužiocu naknadu i sledstveno tome odbili tužbeni zahtjev kao neosnovan u tom dijelu. Ovo posebno imajući u vidu da se novčani iznosi koje je tuženi naveo u svom iskazu približno poklapaju sa iznosima do kojih je došao vještak gradjevinske struke u svom nalazu i mišljenju kada je procjenjivao vrijednost izvedenih radova, a sve što je naveo tuženi u svom iskazu potvrdili su i saslušani svjedoci M. V., M. V., V. P. i I.N. koji su na jasan

objektivan i ubjedljiv način opisali kako je i u kom iznosu isplaćivan tužilac. Kad se navedeni dokazi dovedu u vezu sa izvodom iz bankovnog računa na ime tuženog iz kojeg proizilazi da je na račun Petra Vučića bio priliv dana 19.07.2007.godine u iznosu od 30.000,00€, zatim odlivi do 29.07 u ukupnom iznosu od 30.000,00€ (upravo onoliko koliko su i koštali navedeni radovi) što na posredan način ukazuje da je u spornom periodu tuženi podizao veće količine novca, a kako to proizilazi iz iskaza tuženog, zatim i saslušanih svjedoka maltereisanje je plaćano u apoenima od po 50,00€ i to u dva špila.

Pogrešno tužilac smatra da su povrijedjena pravila o teretu dokazivanja iz čl.219 st.3 ZPP uz tvrdnju da tužilac nije dokazao da mu nijesu isplaćeni radovi mašinskog malterisanja, na čitavom objektu u visini od 13.195,00€ keramički radovi u iznosu od 5.795,25€ i radovi na demit fasadi u iznosu od 10.549,133€, a kod prethodno iznijetog utvrđenja, da je tuženi ove iznose isplatio tužiocu.

Nijesu od značaja navodi revizije tužioca kojima se osporava pravilnost i potpunost utvrđenog činjeničnog stanja, jer to nije revizijski navod u smislu odredbe čl. 400 st.3 ZPP.

Prilikom odlučivanja ovaj sud je cijenio i ostale revizijske navode, pa je kod naprijed navedenog i utvrđenog našao da nijesu od značaja za drugačije odlučivanje u ovoj pravnoj stvari.(...)”

III RELEVANTNE USTAVNE I KONVENCIJSKE ODREDBE

Ustav Crne Gore

Član 8

Zabranjena je svaka neposredna ili posredna diskriminacija, po bilo kom osnovu.

Neće se smatrati diskriminacijom propisi i uvođenje posebnih mjera koji su usmjereni na stvaranje uslova za ostvarivanje nacionalne, rodne i ukupne ravnopravnosti i zaštite lica koja su po bilo kom osnovu u nejednakom položaju. Posebne mjere se mogu primjenjivati samo dok se ne ostvare ciljevi zbog kojih su preduzete.

Član 32

Svako ima pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom.

Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

Član 6 stav 1

Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona.

Član 14

Uživanje prava i sloboda predviđenih u ovoj Konvenciji obezbjeđuje se bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su pol, rasa, boja kože, jezik. Vjeroispovijest, političko i drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza sa nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.

IV MJERODAVNO PRAVO

Zakon o obligacionim odnosima (“Službeni list CG”, broj 47/2008)

Član 217

(1) Kad je neki dio imovine jednog lica prešao na bilo koji način u imovinu drugog lica, a taj prelaz nema svoj osnov u nekom pravnom poslu ili u zakonu, sticalac je dužan da ga vrati, a kad to nije moguće - da naknadi vrijednost postignutih koristi.

(2) Ko se neosnovano koristi tuđim, dužan je da naknadi vrijednost postignutih koristi.

(3) Obaveza vraćanja, odnosno naknade vrijednosti nastaje i kad se nešto primi s obzirom na osnov koji se nije ostvario ili koji je kasnije prestao.

V OSNOVANOST USTAVNE ŽALBE

9. Pozivajući se na odredbe čl. 8, 19 i 32 Ustava Crne Gore, podnosilac ustavne žalbe ističe da je doveden u neravnopravan položaj u odnosu na stranke o čijim pravima se odlučuje u skladu sa Ustavom i zakonom, kao i u odnosu na tužioca, zbog čega je postupanjem redovnih sudova diskriminisan, kao i da u konkretnom slučaju nije bilo mjesta primjeni odredbe člana 217 Zakona o obligacionim odnosima, pa mu je takvim stavom sudova povrijeđeno pravo na pravično suđenje.

10. Stoga će Ustavni sud predmetnu ustavnu žalbu razmatrati sa aspekta moguće povrede principa zabrane diskriminacije, iz člana 8 Ustava, i analogno tome, člana 14 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i sloboda u vezi sa ostvarivanjem prava na pravično suđenje, iz člana 32 Ustava, i analogno tome, člana 6 stav 1 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i sloboda.

VI PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

11. Ocjenjujući navode ustavne žalbe sa aspekta odredbe člana 32 Ustava koji korespondira sa članom 6 stav 1 Evropske konvencije, Ustavni sud ispituje eventualno postojanje povrede u postupcima pred sudovima i na osnovu toga ocjenjuje da li je postupak, razmatran kao jedinstvena cjelina, vođen na način koji je podnosiocu ustavne žalbe obezbijedio pravično suđenje.

12. Podnosilac smatra da mu je povrijeđeno pravo na pravično suđenje, jer je Vrhovni sud Crne Gore prilikom donošenja osporene presude proizvoljno primijenio materijalno pravo, budući da u konkretnom predmetu nije bilo mjesta primjeni odredbe člana 217 Zakona o obligacionim odnosima, već je bilo mjesta primjeni odredbi tog zakona koje se odnose na ugovor o kupoprodaji i njegovo neizvršenje.

13. Kada su u pitanju navodi ustavne žalbe kojim se ukazuje na proizvoljnu primjenu pozitivnopravnih propisa, Ustavni sud prvenstveno ukazuje na to da, prema njegovoj praksi i praksi Evropskog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (*Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, broj 65167/01 i *Aščerić protiv Bosne i Hercegovine*, odluka od 17. decembra 2019. godine, stav 23). Takođe, Ustavni sud nije nadležan da kao sud »četvrtle instance« ponovo razmotri iste žalbene navode koji su u cjelosti razmotreni u postupcima pred redovnim sudovima, jer se Ustavni sud bavi isključivo pitanjem da li su, eventualno, povrijeđena ili zanemarena ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminaciona.

14. Ustavni sud će se, dakle, izuzetno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise kada

je očigledno da je u određenom postupku došlo do proizvoljnog postupanja redovnog suda, kako u postupku utvrđivanja činjenica, tako i primjene relevantnih pozitivnopravnih propisa. U kontekstu navedenog, Ustavni sud podsjeća da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka pravičnom postupku (*Andelković protiv Srbije*, presuda od 9. aprila 2013. godine, tačka 24). Shodno navedenom, Ustavni sud će ispitati da li je u okolnostima konkretnog postupka koji je okončan osporavanom presudom Vrhovnog suda crne Gore došlo do proizvoljne primjene materijalnog prava.

15. Pravičnost postupka ocjenjuje se na osnovu postupka kao cjeline (*Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španije*, presuda od 6. decembra 1988. godine, serija A, broj 146, stav 68). Princip pravičnog suđenja, takođe zahtijeva da se sud pozove na određenu pravnu normu. Pravna osnova presude ne smije da bude proizvoljna, tj. van konkretnog predmeta.

16. Ustavni sud konstatuje da podnosilac u ustavnoj žalbi problematizuje primijenjeno materijalno pravo, koji navod je isticao u reviziji, kojom je osporavao drugostepenu presudu. Po ocjeni Ustavnog suda, podnosilac ustavne žalbe, nezadovoljan donijetom presudom, ponavlja navode koje je isticao pred Vrhovnim sudom Crne Gore, i od Ustavnog suda, u suštini, zahtijeva da postupa kao instancioni sud četvrtog stepena i još jednom preispita pravilnost osporavane presude, dovodeći u pitanje njenu zakonitost.

17. U tom pravcu, Ustavni sud ukazuje da se ustavna žalba ne može smatrati pravnim sredstvom kojim se ispituje zakonitost odluka redovnih sudova, te se, stoga, navodi ustavne žalbe moraju zasnivati na ustavnopravnim razlozima kojima se, sa stanovišta Ustavom utvrđene sadržine označenog ustavnog prava ili slobode, potkrpeljuju tvrdnje o njegovoj povredi ili uskraćivanju. To znači da ponavljanje ili parafraziranje sadržine pravnih lijekova i prigovora koji su korišćeni tokom trajanja postupka pred redovnim sudovima, samo po sebi, ustavnu žalbu ne čini osnovanom.

18. U revizionom postuku, koji je prethodio ustavnosudskom, navedeno je da se u predmetnoj pravnoj stvari radi o institutu sticanje bez osnova, iz člana 217 Zakona o obligacionim odnosima, kojom je propisano kada neki dio imovine jednog lica prešao na bilo koji način u imovinu drugog lica, a taj prelaz nema svoj osnov u nekom pravnom poslu ili zakonu, sticalac je dužan da ga vrati, a kad to nije moguće da nadoknadi vrijednost postignutih koristi. Redovni sudovi su zaključili da je dio imovine tužioca koja se ogleda u novčanom iznosu od 10.000,00 eura i vrijednosti uloženog materijala prešao u imovinu tuženog, ovdje podnosioca ustavne, a da taj prelaz nema osnov u pravnom poslu, jer do zaključenja ugovora o kupovini poslovnog prostora nije došlo, to je tuženi dužan da naknadi tužiocu vrijednost postignutih koristi - tačnije vrijednost od 58.359,95 eura, koji iznos je utvrđen iz iskaza parničnih stranaka i saslušanih svjedoka i vještačenjem po vještaku građevinske i finansijske struke. Imajući u vidu navedeno, Vrhovni sud Crne Gore je u osporenoj presudi našao da je dio tužbenog zahtijeva u pogledu isplate navedenog novčanog iznosa osnovan.

19. Osporavana presuda Vrhovnog suda Crne Gore se, po ocijeni Ustavnog suda, zasniva na zakonito sprovedenom postupku i na ustavnopravno prihvatljivom tumačenju i

primjeni relevantnog materijalnog prava (člana 217 Zakona o obligacionim odnosima) na činjenično stanje koje je utvrđeno u parničnom postupku iz iskaza parničnih stranaka i saslušanih svjedoka i vještačenjem po vještaku građevinske i finansijske struke. Shodno navedenom, Ustavni sud ocjenjuje da u konkretnom slučaju nije riječ o presudi Vrhovnog suda Crne Gore, koja bi se mogla smatrati arbitrarnom, te stoga podnosiocu nije povrijeđeno ustavno pravo na pravično suđenje zajemčeno odredbama člana 32 Ustava i člana 6 stav 1 Evropske konvencije.

VII ZABRANA DISKRIMINACIJE

20. Ustavni sud podsjeća, da je pored Ustava Crne Gore (član 8), preciznije definisanje diskriminacije i uređenje zaštite od diskriminacije izvršeno Zakonom o zabrani diskriminacije, koji u članu 2 definiše pojam diskriminacije i diskriminatorско postupanje, zabranjene osnove, te oblike diskriminacije koji su posebno definisani odredbama čl. 7-20. Zakon o zabrani diskriminacije izričito prepoznaje sljedeća lična svojstva: rasa, boja kože, nacionalna pripadnost, društveno ili etničko porijeklo, vezu sa nekim manjinskim narodom ili manjinskom nacionalnom zajednicom, jezik, vjere ili uvjerenju, političko ili drugo mišljenje, pol, promjena pola, rodni identitet, seksualna orijentacija i/ili interseksualne karakteristike, zdravstveno stanje, invaliditet, starosna dob, imovno stanje, bračno ili porodično stanje, pripadnost grupi ili pretpostavka o pripadnosti grupi, političkoj partiji ili drugoj organizaciji, kao i druga lična svojstva (član 2 stav 2).

21. Zabrana diskriminacije garantovana je i brojnim međunarodnim dokumentima kao što je Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima, Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima i Povelja Ujedinjenih nacija.

22. Evropski sud za ljudska prava u svojoj praksi tumačenja i primjene člana 14 Evropske konvencije i člana 1 Protokola broj 12 uz Konvenciju, definisao je diskriminaciju kao različit tretman osoba u istim ili sličnim slučajevima bez razumnog i objektivnog opravdanja. Razlikovanje se može opravdati samo ako postoji opravdan cilj, koji se takvim razlikovanjem želi postići, i razumni odnos srazmjere između tog cilja i sredstava koji se koriste za njegovo ostvarenje. Evropski sud za ljudska prava kod utvrđivanja povrede člana 14 Konvencije sprovodi test opravdanosti razlike u postupanju (test diskriminacije) koji je u svojoj biti, test upoređivanja. Prvo mjerilo testa diskriminacije jeste postojanje uporedivih (analognih) situacija - kod kojega moraju biti precizno određene skupine ili pojedinci koji će se upoređivati radi donošenja zaključka o postojanju različitog postupanja. Ukoliko i utvrdi da je postupanje različito, Evropski sud mora utvrditi postoji li za to objektivno i razumno opravdanje, koje mora imati legitimni cilj, uz uslov da su sredstva koja su pritom primijenjena razumno srazmjerna legitimnom cilju koji se nastojao postići. Iz prakse ESLJP proizlazi da na podnosiocu leži teret dokazivanja (*burden od proof*) da je diskriminisan. Dovoljno je da podnosilac pokaže da je postupanje prema njemu bilo nepovoljnije nego prema nekom drugom u uporedivoj (analognoj) situaciji, a da je ta razlika u postupanju utemeljena na jednoj od zabranjenih osnova. Nakon što podnosilac to pokaže, teret dokazivanja prebacuje se, u pravilu, na drugu stranu (tuženog) koja treba pokazati da postoji objektivno i razumno opravdanje takvog različitog postupanja.

23. Dalje, Ustavni sud naglašava da je član 14 Konvencije primjenjiv u slučajevima kada postoji različito postupanje prema zabranjenom osnovu prema licu ili grupi lica koja se nalaze u sličnoj situaciji u vezi s nekim pravom iz Konvencije i njenih protokola, a za to različito postupanje nema objektivnog ili razumnog opravdanja. Prema tome, da bi se primijenio član 14 Konvencije, pravilo, akt ili propust moraju potpadati pod djelokrug nekog materijalnog prava iz Konvencije.

24. Ustavni sud primjećuje da iz podnosiocevih navoda, u suštini, proizlazi da smatra da je diskriminisan u odnosu na pravo na pravično suđenje, iz člana 32 Ustava Crne Gore i člana 6 stav 1 Konvencije, budući da je doveden u neravnopravan položaj u odnosu na stranke o čijim pravima se odlučuje u skladu sa Ustavom i zakonom, kao i u odnosu na tužioca.

25. Dovodeći u vezu navedene stavove sa konkretnom predmetom, Ustavni sud smatra da su u postupku pred redovnim sudovima utvrđene sve relevantne činjenice za odlučivanje o isplati povodom neosnovanog obogaćenja podnoisoca. Naime, sudovi su relevantne činjenice za odlučivanje doveli u vezu sa primjenom odredbe člana 217 Zakona o obligacionim odnosima, koja utvrđenja i pravne zaključke nižestepenih sudova je u konačnom prihvatio Vrhovni suda Crne Gore, koji je razmotrio sporna pitanja stranaka, istaknuta u revizijama, te za svoje stavove dao iscrpno obrazloženje. Dakle, obzirom na utvrđenje da je u konkretnom slučaju, dio imovine tužioca, koji se ogleda u novčanom iznosu od 10.000,00 eura i vrijednosti uloženog materijala, prešao u imovinu tuženog, ovdje podnosioca ustavne žalbe, a taj prelaz nema osnov u pravnom poslu, jer do zaključenja ugovora o kupovini poslovnog prostora nije došlo, to je isti dužan da nadoknadi tužiocu vrijednost postignutih koristi (vrijednost od 58.359,95 eura), koja je utvrđena u parničnom postupku. Iz navedenog proizlazi da podnosilac nije učinio izvjesnim da se radi o aktu diskriminacije prema njemu, kao materijalnopravnoj pretpostavci za teret dokazivanja da je različito postupanje objektivno i razumno opravdano.

26. Stoga, dovodeći u vezu utvrđeno činjenično stanje sa materijalnim propisima i standardima koji se primjenjuju u svakom konkretnom slučaju ispitivanja postojanja diskriminatornog postupanja, proizlazi da podnosilac nije učinio vjerovatnim da je žrtva diskriminacije, kako bi se potom teret dokazivanja prevalio na, u ovom slučaju, Sud, u smislu člana 8 Ustava i člana 14 Konvencije u vezi sa pravima iz člana 32 Ustava i člana 6 stav 1 Evropske konvencije.

27. Ovo, stoga, što tvrdnjama u ustavnoj žalbi podnosilac nije ukazao na činjenice, okolnosti ili dokaze koji su izvedeni tokom postupka, koji je prethodio ustavnosudskom, iz kojih bi proizlazila vjerovatnost njegovih navoda o diskriminaciji po ma kojem osnovu, niti je potkrijepio navode da je postupanje prema njemu, bilo nepovoljnije nego prema nekom drugom u uporedivoj (analognoj) situaciji, a da je ta razlika u postupanju utemeljena na jednoj od zabranjenih osnova, u smislu navedene prakse Evropskog suda za ljudska prava. Dakle, Ustavni sud primjećuje da iz činjenica konkretnog predmeta ne proizlazi da je podnosilac u pogledu isplate po osnovu neosnovanog obogaćenja, drugačije tretiran u odnosu na bilo koja druga lica koja se nalaze u istoj ili sličnoj situaciji (ostale stranke u postupcima pred sudovima).

Stoga, na osnovu iznijetih razloga, odlučeno je kao u izreci.

U-III br. 307/21
30. oktobar 2024. godine
P o d g o r i c a

Predsjednica Vijeća,
Dragana Đuranović, s.r.